

Yıl/Year: 6, Sayı/Issue: 14, Nisan/April 2025, s. 188-201

Yayın Geliş Tarihi / Article Arrival Date

Yayınlanma Tarihi / The Publication Date

Yayın Geliş Tarihi: 14-10-2024

Yayınlanma Tarihi: 31-04-2025

ISSN: 2757-6000

OKUL DEVAMSIZLIK DAVRANIşI YÜKSEK OLAN LİSE ÖĞRENCİLERİNİN DİJİTAL BAĞIMLILIĞA ETKİ EDEN FAKTÖRLERİN BELİRLENMESİ

Zuhal DEMİR ARSLAN

Milli Eğitim Bakanlığı, zhl-tnr62@hotmail.com

Yeşim VURAL SER

Milli Eğitim Bakanlığı, ysmvr191@gmail.com

Demet SOYLU TAşCI

Milli Eğitim Bakanlığı, demetsoylu62@hotmail.com

Atıl SER

Milli Eğitim Bakanlığı, atilser@hotmail.com

ÖZET

Bilgi ve teknoloji alanındaki hızlı gelişmeler, toplum yaşamını da büyük ölçüde değiştirmiştir. Bireyin değişen bu toplumsal yaşama uyum sağlayabilmesinde örgütlü bir sistem olarak okulun önemi tartışılmaz bir biçimde artmaktadır. Türkiye’de ortaöğretime yeni başlayan öğrenciler ile mezun olan öğrenciler üçte biri çeşitli nedenlerle devamsızlık davranışı nedeniyle eğitimini bırakmak zorunda kalmaktadır. Bu soruna ilişkin pek çok neden bulunmakla beraber son zamanlarda dijital bağımlılık nedeniyle eğitime ara vermek zorunda kalan öğrenciler de bulunmaktadır. Bu nedenle çalışmamızda devamsızlık davranışı olan lise öğrencilerinin dijital bağımlılığa etki eden faktörleri belirlemek dijital bağımlılık ile okul devamsızlığı arasındaki ilişkinin tespit edilmeye çalışıldığı araştırma tarama modelidir. Araştırma 2024-2025 eğitim- öğretim dönemi Elazığ İl Milli Eğitim Müdürlüğü’ne bağlı olan liselerde eğitime devam eden öğrenciler oluşturmaktadır. Çalışmamıza 220 katılımcının evreni temsil etmesi açısından %95 güven düzeyinde temsil gücünün olacağı belirlenmiştir. Bulgulara göre, dijital bağımlılığın cinsiyet, kardeş sayısı, devamsızlık, dijital cihaz kullanımı, sosyal ilişkiler ve kullanım amacı gibi faktörlerden etkilendiğini göstermektedir. Kız öğrencilerin dijital bağımlılık düzeylerinin daha yüksek olduğu, 3-4 kardeşe sahip olanların daha düşük bağımlılığa sahip olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca, devamsızlık ile dijital bağımlılık arasında güçlü bir ilişki bulunmuş; devamsızlık arttıkça bağımlılık düzeyi yükselmiştir. Dijital cihaz kullanım sıklığı ve süresi de bağımlılığı artıran bir faktördür. Sosyal ilişkilerde, sanat faaliyetlerine katılan

öğrencilerin dijital bağımlılık düzeylerinin daha düşük olduğu ve yüz yüze iletişim kuranların, mesajlaşanlara göre daha az bağımlı olduğu gözlemlenmiştir. Araştırma sonucunda, dijital cihaz kullanımının dengeli ve bilinçli hale getirilmesi gerektiğini, ebeveynlerin çocuklarıyla bu konuda iletişimde olmalarının önemi vurgulamaktadır.

Sonuç olarak, dijital bağımlılıkla mücadelede eğitimde teknoloji kullanımının kontrollü hale getirilmesi, sanatsal faaliyetlerin artırılması ve dijital cihaz kullanımına dair okul politikalarının güçlendirilmesi gerektiği belirtilmiştir. Bu stratejiler, öğrencilerin dijital bağımlılıklarının daha sağlıklı bir şekilde yönetilmesine yardımcı olabilir.

Anahtar Sözcükler: Lise Öğrencileri, Dijital Bağımlılık, Okul Devamsızlığı

IDENTIFICATION OF FACTORS AFFECTING DIGITAL ADDICTION IN HIGH SCHOOL STUDENTS WITH HIGH SCHOOL ABSENTEEISM BEHAVIOR

ABSTRACT

The rapid advancements in information and technology have significantly transformed societal life. In adapting to this changing social environment, the importance of school, as an organized system, has undeniably increased. In Turkey, approximately one third of students who start and graduate from secondary education are forced to leave their studies due to absenteeism. While many factors contribute to this issue, recent trends show that digital addiction has become a significant reason for students to interrupt their education. Therefore, this study aims to identify the factors influencing digital addiction in high school students with absenteeism behavior, and to investigate the relationship between digital addiction and school absenteeism. This research employs a survey model to analyze the issue.

The study was conducted with students continuing their education at high schools under the Elazığ Provincial Directorate of National Education during the 2024-2025 academic year. A sample size of 220 participants was determined to ensure a 95% confidence level, representing the population. According to the findings, digital addiction is influenced by factors such as gender, number of siblings, absenteeism, digital device usage, social relationships, and the purpose of use. It was found that female students have higher levels of digital addiction, while those with 3-4 siblings exhibit lower levels of addiction. Additionally, a strong relationship between absenteeism and digital addiction was observed, with addiction levels increasing as absenteeism rises. The frequency and duration of digital device use were also found to be factors that increase addiction. In terms of social relationships, students participating in artistic activities exhibited lower levels of digital addiction, and those engaging in face-to-face communication were less addicted compared to those communicating through messages.

The study emphasizes the need for balanced and conscious use of digital devices and highlights the importance of communication between parents and children regarding this issue. Furthermore, the research suggests that schools should implement programs aimed at combating digital addiction. In conclusion, it is recommended that the use of technology in education be controlled, artistic activities be increased, and school policies regarding digital device use be strengthened in order to combat digital addiction. These strategies could help students manage their digital addiction in a healthier way.

Keywords: High School Students, Digital Addiction, School Absenteeism

GİRİŞ

Bilgi ve teknoloji alanındaki hızlı gelişmeler, toplum yaşamını da büyük ölçüde değiştirmiştir. Bireyin değişen bu toplumsal yaşama uyum sağlayabilmesinde örgütlü bir

sistem olarak okulun önemi tartışılmaz bir biçimde artmaktadır. Türkiye’de ortaöğretime yeni başlayan öğrenciler ile mezun olan öğrenciler arasında %30’luk bir fark bulunmaktadır (Dinçer, 2005). Bu fark, ortaöğretime yeni başlayan 100 öğrenciden 30’unun akademik başarısızlık ya da devamsızlık gibi nedenlerden dolayı sistem dışına çıktığını göstermektedir. Kadı’nın (2000), ilköğretim okullarına öğrencilerin devamsızlık nedenlerini belirlemeye dönük araştırmasının dışında herhangi bir araştırmaya ulaşamamıştır. Bu açıdan da araştırmanın alana katkı sağlayacağı düşünülmektedir. Eğitim sistemi, öğrencilerin okula devam edeceği varsayımı üzerine kurulmuştur (Balfanz & Byrnes, 2012) fakat devamsızlık bu eğitim sürecini kesintiye uğratır. Türkiye’de lisedeki öğrenciler, MEB Orta Öğretim Kurumları, Madde 40, Geçme ve Sınav Yönetmeliğine göre devam etmek zorundadır. Literatürde devamsızlığın çeşitli tanımları vardır. Clark (2008) devamsızlığı "meşru bir sebep olmadan okula gitmemek" olarak tanımlamıştır. Devamsızlığın "mazeretsiz devamsızlık" olarak tanımlanması ve bir sorun olarak görülmesi gerektiğini savunmaktadır. Lannegrand-Willems vd. (2012) devamsızlığı "mazeretli veya mazeretsiz bir öğrencinin okula gelmemesi" olarak tanımlamıştır. Robinson (2009), davranışı tanımlayarak devamsızlığı ele almış ve bunu "mazeretli veya mazeretsiz okula gitmemek, bazı dersleri kaçırmak veya derse geç kalmak" olarak tanımlamıştır. Devamsızlık nedeni ne olursa olsun, gerçek şu ki, öğrenci akademik sürecin bir kısmını kaçırıyor. Ayrıca, sağlık sorunları nedeniyle okuldan uzun süre uzak kalan öğrenciler gibi mazereti olmayan öğrenciler, okula döndüklerinde uyum sağlamakta güçlük çekmekte ve mazeretsiz devamsızlık alışkanlığı geliştirebilmektedir.

Öğrencilerin başarısı, tüm sınıflara tam katılıma bağlıdır. Devamsızlığın doğrudan ve dolaylı maliyetleri bireyler, okullar, aileler ve topluluklar için son derece yüksektir. Öncelikle okulda devamsızlık öğrencinin öğrenme deneyimini ve akademik başarısını olumsuz yönde etkilemektedir. Devamsızlık başarıyı düşürür çünkü öğrenciler eğitim sürelerini kaçıır. Bu aynı zamanda öğretmenlerin telafi etmek için ek süre kullanmaları gerektiğinden diğer öğrencilerin zaman kaybına neden olur ve bu da tüm öğrenciler için öğretim süresinin kaybolmasına yol açar (Eastman vd. 2007). Bazı dersleri kaçıran öğrenciler diğer dersleri öğrenmekte güçlük çekerler ve daha fazla çaba sarf etmek zorunda kalırlar. Öğrenciler öğrenmelerinde geri kaldıklarında ilgilerini kaybederler ve başarısız olurlar (Pehlivan, 2006). Öğrenciler sınıf arkadaşlarına, öğretmenlerine ve okullarına karşı giderek artan bir yabancılaşma duygusu hissederler. Ayrıca devamsız öğrenciler kötü bir örnek oluşturabilir ve diğer öğrenciler arasında devamsızlığı teşvik edebilir. Devamsızlık sadece düşük akademik başarının bir göstergesi değil, aynı zamanda sosyal ve yaşam başarısının azalmasının da güçlü bir göstergesidir (Williams, 2010). Devamsızlık, disiplin ve sorumluluk duygusu açısından sağlam bir temel oluşturmayı zorlaştırır. Dolayısıyla ileride iş hayatında iş ve disiplin alışkanlıklarında sorunlara yol açmaktadır (Pehlivan, 2006). Bu, işsizlik veya düşük gelir ve düzenli bir işte çalışmama gibi potansiyel sonuçlara yol açar. Ayrıca devamsızlık arttıkça öğrenciler depresyon veya davranış bozuklukları gibi psikolojik problemler yaşamaya meyillidir. Okul içinde ve dışında şiddete bulaşma, genç hamilelik, okulu bırakma ve zararlı

alışkanlıklar edinme gibi davranış kalıpları da sergileyebilirler (Gottfried, 2009). Başka bir deyişle, gençler için devamsızlık, akademik başarısızlığın bir göstergesi olarak kabul edilir ve birçok başka risk faktörüne yol açar. Herhangi bir önlem alınmazsa, devamsızlık akademik başarısızlıktan okulu bırakmaya kadar uzanan bir sürecin başlangıcı olabilir. Araştırmalarda, öğrenci devamsızlığı ile ilişkili çok sayıda risk faktörüne işaret etmiştir. Kearney (2008), araştırmalarda belirtildiği gibi, bu tür risk faktörlerinin çocuk, ebeveyn ve aile, akran, okul ve toplum tarafından kategorize edilebileceğini öne sürmüştür. Zamanla bu tür risk faktörleri var olduğunda, öğrenci devamsızlığının artmasına neden olabilir.

Devamsızlık genellikle sosyoekonomik, bireysel, okul ve öğretmen nedenlidir. Teknolojinin gelişimi ve gençlerin teknolojik ürünlerine merakı nedeniyle teknolojik ürünlerden uzak kalamama gibi nedenlerle de öğrenci devamsızlığına etki eden faktör arasında girmiştir. Teknolojik bağımlılığı, sanal medya bağımlılığı ve dijital bağımlılık öğrencinin okula devamına etkileyen nedenlerdir.

Dijital bağımlılık, dijital cihaz (cep telefonu, tablet, bilgisayar vb) aracılığıyla çevrimiçi veya çevrimdışı oyun, sosyal medya, alışveriş uygulamaları veya web sitelerine ziyaret etmek için kullanımın zararlı sonuçlarına rağmen devam edilmesidir. Kişinin dijital cihaz kullanımının kontrolünde güçlük yaşaması ve kullanmaması durumunda yoğun kullanma isteği dijital bağımlılığın göstergesidir (Basel vd., 2020; Singh & Singh, 2019). Dünya Sağlık Örgütü (WHO, 2019) dijital bağımlılığı ruhsal sağlık sorunu olarak tanımlamaktadır. Çünkü bu bağımlılık sosyal ve psikolojik işlevleri ciddi derecede olumsuz etkileri olan bir tür davranışsal bağımlılıktır (Yunyun vd., 2020). Türkiye İstatistik Kurumu’na (TÜİK) göre 2020’den 2022’ye kadar 14 yaş ve üzerinde internet kullanımı %79’dan %85’e yükselmiştir (TÜİK, 2022). İnternete kolay erişim ise paralel olarak dijital cihaz kullanımını artırmaktadır. 14 yaş ve üzerinin bulguları çocuk ve ergenlerin de risk grubunda olduğunu göstermektedir. Öyle ki dijital ve internet bağımlılık ergenlerde yüksektir ve birçok olumsuz sonuçları bulunmaktadır (Ayazseven vd., 2018; Metin vd., 2015).

YÖNTEM

Bu çalışmada devamsızlık davranışı olan lise öğrencilerinin dijital bağımlılığa etki eden faktörleri belirlemek dijital bağımlılık ile okul devamsızlığı arasındaki ilişkinin tespit edilmeye çalışılmıştır. Bu araştırma nicel araştırma desenleri arasında yer alan ilişkisel tarama modeline çerçevesince desenlenmiştir. İlişkisel tarama modelleri ise iki ya da daha çok değişken arasında birlikte değişim varlığını ve derecesini belirlemeyi amaçlayan araştırma modelleridir (Karasar, 2000). Araştırmanın örneklemini kolay örneklem yöntemi ile seçilen 2024-2025 yılını Elazığ İl Milli Eğitim Müdürlüğü’ne bağlı olan liselerde eğitimine devam eden öğrenciler oluşturmaktadır. Cochran Formülü olarak da bilinen aşağıdaki formüle göre örneklem büyüklüğü (n) 212 olmalıdır. Çalışmamıza 220

katılımcının evreni temsil etmesi açısından %95 güven düzeyinde temsil gücünün olacağı söylenebilir. Araştırmada; Arslan vd., (2015) tarafından geliştirilen ve lise ve üniversite öğrencilerinde “Dijital bağımlılık ölçeği” kullanılmıştır. Ölçek 19 madde 3 boyuttan oluşmaktadır. Çalışmamızda ise Dijital bağımlılık genel toplamı üzerinde değerlendirme yapılmıştır. Likert tarzında oluşturulan anket’nin cronbach’s alpha güvenirlik katsayısını 0,89 olarak belirlemişlerdir. Toplanan verilerin çarpıklık basıklık analizi sonucunda -1,5 ile +1,5 arasına yığılım göstererek normal dağılım sergilemiş ve parametrik testler kullanılmıştır. Tablo 3.1’de örneklem grubunun demografik bilgilerine ilişkin betimsel istatistiklere yer verilmiştir. Cinsiyet açısından, katılımcıların %43,6’sı erkek, %56,4’ü ise kızdır. Yaş gruplarına bakıldığında, 14 yaşındaki katılımcılar toplamın %31,8’ini, 15 yaşındaki katılımcılar %21,8’ini, 16 yaşındaki katılımcılar %38,2’sini ve 17 yaşındaki katılımcılar ise %8,2’sini oluşturmaktadır. Yaş gruplarındaki en büyük pay 16 yaş grubuna aittir. Sınıf dağılımına göre, 9. sınıftan olanlar katılımcıların %45,5’ini oluştururken 10. sınıftan olanlar %35,5, 11. sınıftan olanlar ise %19,1’ini oluşturmaktadır. Bu dağılımda en büyük grup 9. sınıf öğrencilerinden oluşmaktadır. Kardeş sayısına göre yapılan dağılımda ise 1-2 kardeşi olanlar %35,5, 3-4 kardeşi olanlar %40 ve 5 ve üzeri kardeşi olanlar %24,5’lik bir paya sahiptir. En yüksek paya sahip grup 3-4 kardeşi olan katılımcılardır. Devamsızlık günlerine bakıldığında, 1-5 gün devamsızlık yapanlar %12,7, 5-10 gün devamsızlık yapanlar %40, 10-20 gün devamsızlık yapanlar %29,1 ve 20 gün ve üzeri devamsızlık yapanlar ise %18,2’lik bir oranla toplamda yer almaktadır. En büyük grup, 5-10 gün devamsızlık yapan katılımcılardan oluşmaktadır.

BULGULAR

Tablo 1. Katılımcıların kişisel özelliklerinin Dijital Bağımlılığın düzeyine ilişkin farklılık analiz

		Sayı (n)	Yüzde (%)	x	ss	İstatistik	Farklılık
Cinsiyet	Erkek	96	43,6	2,17	0,76	t:-2,324 P:0,022	Kız
	Kız	124	56,4	2,48	1,02		
Yaş	14	70	31,8	2,28	0,84	F:0,861 P:0,464	
	15	48	21,8	2,31	0,90		
	16	84	38,2	2,38	1,04		
	17	18	8,2	2,38	0,85		
	Toplam	220	100,0	2,31	0,93		
Sınıf	9.Sınıf	100	45,5	2,33	1,03	F:1,651 P:0,197	
	10.Sınıf	78	35,5	2,39	0,80		
	11.Sınıf	42	19,1	2,41	0,87		
	Toplam	220	100,0	2,31	0,93		
Kardeş sayısı	1-2	78	35,5	2,59	1,14	F:3,754 P:0,027	1-2/5 ve üstü
	3-4	88	40,0	2,25	0,79		
	5 ve üstü	54	24,5	1,98	0,68		
	Toplam	220	100,0	2,31	0,93		
Devamsızlık (gün)	^a 1-5	28	12,7	2,09	1,04	F:4,675 P:0,010	c,d/a
	^b 5-10	88	40,0	2,25	0,75		
	^c 10 -20	64	29,1	2,42	0,78		
	^d 20-+	40	18,2	2,51	0,63		
	Toplam	220	100,0	2,31	0,50		

Cinsiyet açısından, erkeklerin dijital bağımlılık düzeyi ortalaması ($x=2,17$) iken, kızların dijital bağımlılık düzeyi ortalaması ($x=2,48$)'dir. Yapılan t-test sonucunda p değeri 0,022 olduğu için cinsiyetler arasında dijital bağımlılık düzeyinde anlamlı bir fark olduğu söylenebilir. Bu, kızların dijital bağımlılık düzeyinin erkeklerden daha yüksek olduğunu göstermektedir. Yaş ve Sınıf grupları arasında ise dijital bağımlılık düzeyinde anlamlı bir fark yoktur. Kardeş sayısı açısından ise, 1-2 kardeşi olan katılımcıların dijital bağımlılık düzeyi ortalaması ($x=2,59$), 3-4 kardeşi olanların ortalaması ($x=2,25$) ve 5 ve üzeri kardeşi olanların ortalaması ($x=1,98$)'dir. Yapılan F testi sonucunda p değeri 0,027 bulunmuş ve bu p değeri 0,05'ten küçük olduğu için kardeş sayısının dijital bağımlılık düzeyi üzerinde anlamlı bir etkisi olduğu söylenebilir. 1-2 kardeşi olan katılımcıların dijital bağımlılık düzeyinin daha yüksek olduğu görülmektedir. Devamsızlık günlerine göre de dijital bağımlılık düzeyinde anlamlı farklar bulunmaktadır. 1-5 gün devamsızlık yapanların dijital bağımlılık düzeyi ortalaması ($x=2,09$), 5-10 gün devamsızlık yapanların ortalaması ($x=2,25$), 10-20 gün devamsızlık yapanların ortalaması ($x=2,42$) ve 20-+ gün devamsızlık yapanların ortalaması ($x=2,51$)'dir. Yapılan F testi sonucunda p değeri 0,010 bulunmuş ve bu da $p < 0,05$ olduğu için devamsızlık süresinin dijital bağımlılık düzeyi üzerinde anlamlı bir fark yarattığını göstermektedir. Devamsızlık süresi arttıkça dijital bağımlılık düzeyinin de arttığı gözlemlenmektedir. Genel olarak, cinsiyet, kardeş sayısı ve devamsızlık gibi faktörlerin dijital bağımlılık düzeyini etkilediği, yaş ve sınıf düzeyinin ise anlamlı bir fark yaratmadığı söylenebilir.

Tablo 2. Katılımcıların kişisel özelliklerinin Dijital Bağımlılığın düzeyine ilişkin farklılık analiz

		Sayı (n)	Yüzde (%)	x	ss	İstatistik	Farklılık
Aile türünüz?	Çekirdek	170	77,3	2,32	0,87	F:0,060 P:0,942	
	Geniş	42	19,1	2,24	1,20		
	Tek ebeveynli	8	3,6	2,30	0,87		
	Toplam	220	100,0	2,31	0,93		
Annenizin size karşı davranışlarını nasıl değerlendirirsiniz	^a İlgili ve hoşgörülü	94	42,7	2,67	0,81	F:3,513 P:0,033	c/a
	^b Koruyucu, kollayıcı	78	35,5	2,36	0,96		
	^c Otoriter, baskıcı	48	21,8	2,08	1,01		
	Toplam	220	100,0	2,31	0,93		
Babanızın size karşı davranışlarını nasıl değerlendirirsiniz	^a İlgili ve hoşgörülü	60	27,3	2,52	0,97	F:3,046 P:0,037	a,b>c,d
	^b İlgisiz, kayıtsız tutucu	19	8,2	2,75	1,08		
	^c Koruyucu, kollayıcı	96	43,6	2,12	0,85		
	^d Otoriter, baskıcı	46	20,9	2,16	0,99		
Ailenizin ekonomik gelir düzeyi nedir?	Toplam	220	100,0	2,31	0,93	F:3,641 P:0,025	c>a
	^a Düşük gelir	22	10,0	2,00	0,72		
	^b Orta gelir	188	85,5	2,33	0,92		
	^c Yüksek gelir	10	4,5	2,58	1,51		
Annenizin eğitim durumu nedir?	Toplam	220	100,00	2,31	0,93	F:0,861 P:0,526	
	Okur-Yazar değil	10	4,5	1,78	0,36		
	İlkokul	70	31,8	2,19	0,83		
	Ortaokul	36	16,4	2,58	1,06		
	Lise	62	28,2	2,34	0,83		
	Ön Lisans	12	5,5	2,62	1,60		
	Lisans	20	9,1	2,41	1,24		
	Yüksek Lisans-	10	4,5	1,93	0,62		
	Toplam	220	10,00	2,31	0,93	F:1,629	
	Okur-Yazar değil	4	1,8	1,44	0,42		

Babanızın eğitim durumu nedir?	İlkokul	36	16,4	2,01	0,74	P:0,147
	Ortaokul	32	14,5	2,47	0,97	
	Lise	72	32,7	2,48	0,92	
	Ön Lisans	22	10,0	2,77	1,43	
	Lisans	32	14,5	2,07	0,79	
	Yüksek Lisans-	22	10,0	2,07	0,68	
	Toplam	220	100,0	2,31	0,93	

Tabloyu genel olarak incelediğimizde, katılımcıların dijital bağımlılık düzeylerinin çeşitli kişisel özelliklerine göre farklılık gösterdiği ortaya çıkmaktadır. Aile türü açısından, çekirdek ailede yaşayan katılımcıların dijital bağımlılık düzeyi ortalaması ($x=2,32$), geniş ailede yaşayanların ortalaması ise ($x=2,24$)'tür. Tek ebeveynli ailede yaşayanların ortalaması ise ($x=2,30$)'dur. Ancak, yapılan istatistiksel test sonucunda p değeri 0,942 bulunmuş ve bu da $p > 0,05$ olduğu için aile türünün dijital bağımlılık düzeyi üzerinde anlamlı bir etkisi olmadığı söylenebilir. Annenin davranışları incelendiğinde ise "ilgili ve hoşgörülü" tutum sergileyen annelere sahip olan katılımcıların dijital bağımlılık düzeyi ortalamasının ($x=2,67$) olduğu, "koruyucu, kollayıcı" davranış sergileyenlerin ($x=2,36$), "otoriter, baskıcı" tutum gösterenlerin ise ($x=2,08$) olduğu görülmüştür. Bu durumda, yapılan F testi sonucunda p değeri 0,033 bulunmuş ve $p < 0,05$ olduğu için annenin davranış biçimi ile dijital bağımlılık düzeyi arasında anlamlı bir fark olduğu söylenebilir. Babanın davranışları açısından ise "ilgili ve hoşgörülü" tutumu benimseyen babalara sahip katılımcıların dijital bağımlılık düzeyi ortalaması ($x=2,52$), "koruyucu, kollayıcı" tutum sergileyenlerin ortalaması ($x=2,12$), "otoriter ve baskıcı" tutum gösterenlerin ise ($x=2,16$)'dır. Yapılan test sonucunda p değeri 0,037 bulunmuş ve $p < 0,05$ olduğu için babanın davranış biçimi ile dijital bağımlılık düzeyi arasında anlamlı bir fark olduğu söylenebilir. Ailenin ekonomik gelir düzeyi de dijital bağımlılık düzeyini etkileyen faktörlerden biridir. Düşük gelirli katılımcıların dijital bağımlılık düzeyi ortalaması ($x=2,00$) iken orta gelirli katılımcıların ortalaması ($x=2,33$) ve yüksek gelirli katılımcıların ortalaması ise ($x=2,58$)'dir. Yapılan F testi sonucunda p değeri 0,025 bulunmuş ve $p < 0,05$ olduğu için ailenin gelir düzeyinin dijital bağımlılık düzeyi üzerinde anlamlı bir etkisi olduğu söylenebilir. Son olarak, annenin eğitim durumu ile dijital bağımlılık düzeyi arasında anlamlı bir fark bulunmamış olup, yapılan F testi sonucunda p değeri 0,526 bulunmuştur. Benzer şekilde, babanın eğitim durumu ile dijital bağımlılık düzeyi arasında da anlamlı bir fark bulunmamış ve p değeri 0,147 olarak hesaplanmıştır.

Tablo 3. Katılımcıların sosyal ilişkiler ilişkin özelliklerinin Dijital Bağımlılığın düzeyine ilişkin farklılık analiz

		Sayı (n)	Yüzde (%)	x	ss	İstatistik	Farklılık
Herhangi bir sanat faaliyetleriyle uğraşıyor musunuz? Var ise yazınız	^a Yok	156	70,9	2,34	0,93	F:3,138 P:0,027	a>b,c
	^b Müzik/Edebiyat/Spor	26	11,8	2,10	0,93		
	^c Resim	38	17,3	2,16	0,99		
	Toplam	220	100,0	2,31	0,93		
Boş zamanlarınızı nasıl geçirirsiniz	^a Arkadaşlarla Gezmek	18	8,2	2,17	0,47	X ² :10,930 P:0,281	i,j>a,b,c, de,f,g,h,
	^b Uyuma	14	6,4	1,92	0,47		

	^c Çalışmak	12	5,5	2,00	0,51		
	^d Ders	10	4,5	1,42	0,21		
	^e Ev işleri	6	2,7	1,57	0,38		
	^f Film	6	2,7	2,27	0,83		
	^g Kitap	46	20,9	2,40	1,24		
	^h Müzik	14	6,4	2,06	0,70		
	ⁱ Oyun/Spor	22	10,0	2,73	1,12		
	^j Telefon/Bilgisayar/ Sosyal Medya	72	32,7	2,74	1,07		
	Toplam	220	100,00	2,31	0,93		
Yakın arkadaşınızla genellikle nasıl iletişim kurarsınız	Mesaj yoluyla	60	27,3	2,61	1,13	F:3,109 P:0,038	a,b/c
	Telefonla konuşarak	16	7,3	2,59	0,81		
	Yüz yüze	144	65,5	2,16	0,83		
	Toplam	220	100,0	2,31	0,93		
Sıkıntılarınızı en çok kiminle paylaşırsınız?	Ailemle	60	27,3	2,05	0,78	F:1,652 P:0,197	
	Arkadaşlarımla	88	40,0	2,38	0,92		
	Hiç kimseyle	72	32,7	2,44	1,05		
	Toplam	220	100,0	2,31	0,93		

Tabloyu genel olarak incelediğimizde, katılımcıların sosyal ilişkilerle ilgili özelliklerinin dijital bağımlılık düzeyleri üzerinde nasıl bir etkisi olduğuna dair çeşitli bilgiler yer almaktadır.

Katılımcıların çoğunluğu (%70,9) herhangi bir sanat faaliyetiyle uğraşmamaktadır ve dijital bağımlılık düzeyi ortalaması ($x=2,34$)’tür. Müzik, edebiyat ve sporla ilgilenenlerin oranı (%11,8) ve dijital bağımlılık düzeyi ortalaması ($x=2,10$), resimle ilgilenenlerin oranı ise (%17,3) ve dijital bağımlılık düzeyi ortalaması ($x=2,16$)’dır. Yapılan F testi sonucunda p değeri 0,027 bulunmuş ve bu da $p < 0,05$ olduğu için sanat faaliyetleriyle uğraşan ve uğraşmayan katılımcılar arasında dijital bağımlılık düzeyi açısından anlamlı farklar olduğu söylenebilir. Sanatla uğraşmayan katılımcıların dijital bağımlılık düzeyi, sanatla ilgilenenlere göre daha yüksek bulunmuştur.

Katılımcıların boş zamanlarını nasıl geçirdiği de dijital bağımlılık düzeyini etkileyen bir faktör olarak ortaya çıkmaktadır. Katılımcıların en yaygın boş zaman aktiviteleri, telefon/bilgisayar/sosyal medya kullanımı (%32,7) ve kitap okuma (%20,9) şeklindedir. Telefon/bilgisayar/sosyal medya kullananların dijital bağımlılık düzeyi ortalaması ($x=2,74$) ile en yüksek değere sahipken, kitap okuyanların dijital bağımlılık düzeyi ortalaması 2,40’tır. Bu alanda yapılan X^2 testi sonucunda p değeri 0,281 olarak bulunmuş ve $p > 0,05$ olduğu için boş zaman geçirme aktiviteleri ile dijital bağımlılık düzeyi arasında anlamlı bir fark bulunmamaktadır.

Katılımcıların (%65,5) yakın arkadaşlarıyla yüz yüze iletişim kurmaktadır ve bu grubun dijital bağımlılık düzeyi ortalaması ($x=2,16$)’dır. Mesaj yoluyla iletişim kuranların oranı (%27,3) ve dijital bağımlılık düzeyi ortalaması ($x=2,61$), telefonla konuşarak iletişim kuranların oranı ise (%7,3) ve dijital bağımlılık düzeyi ortalaması ($x=2,59$)’dur. Yapılan F testi Mesaj yoluyla iletişim kuranlar, yüz yüze iletişim kuranlara göre daha yüksek dijital bağımlılığa sahip olabilirler.

Katılımcıların sıkıntılarını en çok kiminle paylaştığına bakıldığında, en yaygın cevap arkadaşlarla paylaşmak (%40) olmuştur ve dijital bağımlılık düzeyi ortalaması ($x=2,38$)’dir. Aileyle paylaşanların oranı ise (%27,3) ve dijital bağımlılık düzeyi ortalaması ($x=2,05$)’tir. Hiç kimseyle paylaşmayanlar ise (%32,7) ve dijital bağımlılık düzeyi ortalaması ($x=2,44$)’tür. Yapılan F testi sonucunda p değeri 0,197 bulunmuş sıkıntı paylaşma durumu ile dijital bağımlılık düzeyi arasında anlamlı bir fark bulunmamaktadır.

Genel olarak, sosyal ilişkilerdeki çeşitli faktörler, dijital bağımlılıkla ilişkili olmakla birlikte, bazı faktörler (sanat faaliyetleri, arkadaşlarla iletişim) dijital bağımlılık düzeyinde anlamlı farklar yaratırken, diğer faktörler (boş zaman geçirme alışkanlıkları, sıkıntı paylaşma durumu) üzerinde belirgin bir etki göstermemektedir.

Tablo 4. Katılımcıların Kullandıkları Cihaz Türü Özelliklerinin Dijital Bağımlılığın düzeyine ilişkin farklılık analiz

		Sayı (n)	Yüzde (%)	x	ss	İstatistik	Farklılık
Kullanılan dijital cihazlar	^a Yok	10	4,5	1,47	0,33	F:2,454 P:0,042	c,d/a,b
	^b Bilgisayar	12	5,5	1,82	0,82		
	^c Telefon	68	30,9	2,47	1,00		
	^d Telefon-bilgisayar	130	59,1	2,43	0,90		
	Toplam	220	100,0	2,36	0,93		
Dijital Araçlarımızı kullanım sıklığınız?	^a Az	14	6,4	1,45	0,36	F:22,076 P:0,000	c,b/c
	^b Orta	138	62,7	2,04	0,70		
	^c Yüksek	68	30,9	3,04	1,00		
	Toplam	220	100,0	2,31	0,93		
Dijital araçlarımızı kullanım süresi	^a 0-1 Saat	18	8,2	1,38	0,21	F:7,005 P:0,000	d,e,f/a,b
	^c 1-3 Saat	68	30,9	2,08	0,82		
	^d 3-5 Saat	76	34,5	2,31	0,71		
	^e 5-9 Saat	26	11,8	2,58	1,13		
	^f 9 Saat ve üzeri	32	14,5	3,08	1,12		
	Toplam	220	100,0	2,31	0,93		
Dijital Cihaz Kullanım amacı	^a Ders	60	27,3	2,84	0,97	F:3,813 P:0,003	a/b,c,d,e,f
	^b Can sıkıntısı	12	7,3	1,87	0,62		
	^c Eğlence	70	31,8	2,24	0,86		
	^d Oyun	24	10,9	2,14	0,96		
	^e Sosyal medya/İletişim	28	12,7	2,73	0,99		
	^f Hepsi	22	10,0	2,90	1,17		
	Toplam	220	100,0	2,31	0,93		
İnternet kullanım Sıklığı	^a Ayda Birkaç Defa	10	4,5	1,87	0,46	F:4,216 P:0,001	c/a,b
	^b Haftada Birkaç Defa	56	25,5	2,22	0,82		
	^c Her gün	154	70,0	2,8	1,02		
	Toplam	220	100,0	2,31	0,93		

Tabloyu incelediğimizde, katılımcıların kullandıkları dijital cihaz türleri ve bu cihazları kullanım sıklıkları, süresi ve amaçları hakkında bilgiler yer almakta. Bu veriler, dijital bağımlılık düzeyini etkileyen faktörleri anlamamıza yardımcı olmaktadır.

Katılımcıların çoğunluğu, telefon ve bilgisayar gibi dijital cihazları bir arada kullanmaktadır (%59,1) ve bu grubun dijital bağımlılık düzeyi ortalaması ($x=2,43$)’tür.

Telefon kullananların oranı ise (%30,9) ve dijital bağımlılık düzeyi ortalaması ($x=2,47$)'dir. Bilgisayar kullananların oranı ise (%5,5) olup dijital bağımlılık düzeyi ortalaması ($x=1,82$)'dir. "Yok" seçeneğini işaretleyenlerin oranı ise sadece yüzde ($x=4,5$) olup, dijital bağımlılık düzeyi ortalaması ($x=1,47$)'dir. Yapılan F testi sonucunda p değeri 0,042 bulunmuş ve $p < 0,05$ olduğu için kullanılan dijital cihaz türüne göre dijital bağımlılık düzeyinde anlamlı farklar olduğu söylenebilir. Telefon ve bilgisayar kullananlar, yalnızca bir cihaz kullananlara göre daha yüksek dijital bağımlılık düzeyine sahiptir.

Katılımcıların dijital araçlarını kullanım sıklığına göre dijital bağımlılık düzeyi değişkenlik göstermektedir. Dijital araçları yüksek sıklıkta kullananların oranı (%30,9) olup, dijital bağımlılık düzeyi ortalaması ($x=3,04$) ile en yüksek değere sahiptir. Orta sıklıkta kullananların oranı ($x=62,7$) ve dijital bağımlılık düzeyi ortalaması ($x=2,04$)'tür. Az sıklıkta kullananların oranı ise (%6,4) olup dijital bağımlılık düzeyi ortalaması ($x=1,45$)'tir. Yapılan F testi sonucunda p değeri 0,000 bulunmuş ve $p < 0,05$ olduğu için dijital araçların kullanım sıklığı ile dijital bağımlılık düzeyi arasında anlamlı bir fark olduğu söylenebilir. Yüksek sıklıkla dijital araç kullananlar, az sıklıkla kullananlara göre daha yüksek dijital bağımlılığa sahiptir.

Katılımcıların dijital araçları kullanım süreleri de dijital bağımlılık düzeyini etkilemektedir. 3-5 saat süreyle dijital araç kullananların oranı (%34,5) olup dijital bağımlılık düzeyi ortalaması ($x=2,31$)'dir. 1-3 saat kullananların oranı (%30,9) olup dijital bağımlılık düzeyi ortalaması ($x=2,08$)'dir. 5-9 saat kullananlar, dijital bağımlılık düzeyi ortalaması 2,58 ile daha yüksek bir değere sahiptir. 9 saat ve üzeri kullananlar (%9,5) ise dijital bağımlılık düzeyi ortalaması ($x=3,08$) ile en yüksek düzeye sahiptir. Yapılan F testi sonucunda p değeri 0,000 bulunmuş ve $p < 0,05$ olduğu için dijital araçların kullanım süresi ile dijital bağımlılık düzeyi arasında anlamlı bir fark olduğu söylenebilir. Uzun süre dijital araç kullananlar, daha yüksek dijital bağımlılık düzeyine sahiptir.

Dijital cihazları en çok ders amacıyla kullananların (%27,3) dijital bağımlılık düzeyi ortalaması ($x=2,84$)'tür. Eğlence amacıyla dijital cihaz kullananların (%31,3) dijital bağımlılık düzeyi ortalaması ise ($x=2,24$)'tür. Sosyal medya/iletişim amacıyla kullananların (%12,7) dijital bağımlılık düzeyi ortalaması ($x=2,73$), oyun oynama amacıyla kullananların (%10,9) ise ($x=2,14$)'tür. Yapılan F testi sonucunda p değeri 0,003 bulunmuş ve $p < 0,05$ olduğu için dijital cihaz kullanım amacı ile dijital bağımlılık düzeyi arasında anlamlı farklar bulunmuştur. Ders amacıyla dijital cihaz kullananlar, diğer amaçlarla kullananlara göre daha düşük dijital bağımlılığa sahiptir.

Katılımcıların internet kullanım sıklığı, dijital bağımlılık düzeyini etkileyen bir faktördür. Her gün internet kullananların oranı (%70) olup dijital bağımlılık düzeyi ortalaması ($x=2,80$) ile en yüksek değere sahiptir. Haftada birkaç defa internet

kullanıcıların oranı (%25,5) olup dijital bağımlılık düzeyi ortalaması ($x=2,22$)’dir. Ayda birkaç defa internet kullananların oranı ise (%4,5) olup dijital bağımlılık düzeyi ortalaması ($x=1,87$)’dir. Yapılan F testi sonucunda p değeri 0,001 bulunmuş ve $p < 0,05$ olduğu için internet kullanım sıklığı ile dijital bağımlılık düzeyi arasında anlamlı bir fark olduğu söylenebilir. Her gün internet kullananlar, ayda birkaç defa kullananlara göre daha yüksek dijital bağımlılığa sahiptir.

Genel olarak, dijital cihaz türü, kullanım sıklığı, kullanım süresi ve amacı gibi faktörler, katılımcıların dijital bağımlılık düzeylerini etkileyen önemli değişkenler olarak ortaya çıkmaktadır.

Tablo 5. Öğrencilerin Dijital Bağımlılık düzeyi ile Devamsızlık Durumları İlişkisi

Değişkenler	N	r	p
Dijital Bağımlılık	220	.620	.000*
Devamsızlık Durumu			

* $p < .05$

Tabloya göre, öğrencilerin dijital bağımlılık düzeyi ile devamsızlık durumları arasında pozitif ve anlamlı bir ilişki bulunmuştur. ($r=0,620$ ve $p=0,000$) değerleri, dijital bağımlılıkla devamsızlık durumu arasında güçlü bir ilişki olduğunu ve bu ilişkinin istatistiksel olarak anlamlı olduğunu göstermektedir ($p < 0,05$). Bu durumda, dijital bağımlılığı daha yüksek olan öğrencilerin devamsızlık oranlarının da daha yüksek olduğunu söylemek mümkündür. Bu sonuç, dijital bağımlılığın öğrencilerin okulda bulunma süreleriyle (devamsızlıklarıyla) ilişkili olduğunu ve dijital bağımlılığın artmasının, öğrencilerin okula devam oranlarını olumsuz yönde etkileyebileceğini işaret etmektedir.

Tablo 6. Öğrencilerin Dijital Bağımlılık Düzeyinin Okul Devamsızlığı Regresyon Analizi

Özet Model					
R	R2	Düzeltilmiş R ²		Tahmini std. hata	
,620 ^a	,384	,380		,4437	
ANOVA ^a					
	Kareler Toplamı	df	Kareler ortalaması	F	p.
Regression	13,555	1	13,555	32,712	,000 ^b
Residual	92,818	219	,414		
Toplam	106,372	220			
Katsayılar					
	Standardize olmayan katsayılar		Standardize katsayılar		
	B	Std. hata	Beta	t	Sig.
Sabit	4,717	,161		29,278	,000
Devamsızlık	,432	,075	,357	5,719	,000

Regresyon analizi sonuçlarına göre, öğrencilerin dijital bağımlılık düzeyinin okul devamsızlığı üzerinde anlamlı bir etkisi olduğu bulunmuştur. Modelin korelasyon katsayısı ($R=0,620$), yani dijital bağımlılık ile devamsızlık arasında güçlü bir ilişki vardır.

Modelin açıklayıcılığı ise R^2 değeri 0,384 ile %38,4'tür, yani dijital bağımlılık, okul devamsızlığını %38,4 oranında açıklamaktadır. Düzeltilmiş R^2 değeri ise 0,380 olup, modelin doğruluğunu ve güvenilirliğini pekiştirmektedir. ANOVA testine göre, F değeri 32,712 olup, p değeri 0,000 olarak bulunmuştur. Bu, modelin anlamlı olduğunu ve dijital bağımlılık düzeyinin devamsızlık üzerinde etkili olduğunu gösterir.

4. SONUÇLAR

Bu araştırma, öğrencilerin dijital bağımlılık düzeyleri ile kişisel özellikleri, sosyal ilişkiler, dijital cihaz kullanımı ve okul devamsızlıkları arasındaki ilişkileri incelemiştir. Elde edilen bulgular, dijital bağımlılığın cinsiyet, kardeş sayısı, devamsızlık, kullanılan dijital cihazlar, cihaz kullanım sıklığı, süre ve amacı gibi birçok faktörden etkilendiğini ortaya koymuştur.

Cinsiyet açısından, kız öğrencilerin dijital bağımlılık düzeylerinin erkeklerden daha yüksek olduğu bulunmuştur. Kardeş sayısı da dijital bağımlılığı etkilemiş; 3-4 kardeşi olanların daha düşük bulunmuştur. Ayrıca, devamsızlık günleriyle dijital bağımlılık arasında anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir. Devamsızlık süresi arttıkça, dijital bağımlılık düzeyinin de arttığı gözlemlenmiştir. Dijital cihaz kullanım sıklığı ve süresi de önemli bir etken olup, dijital cihazları daha sık kullanan öğrencilerde dijital bağımlılığın daha yüksek olduğu belirlenmiştir.

Sosyal ilişkilerle ilgili olarak, sanat faaliyetlerine katılan öğrencilerin dijital bağımlılık düzeyinin, bu faaliyetlere katılmayan öğrencilere göre daha düşük olduğu bulunmuştur. Ayrıca, yüz yüze iletişim kuran öğrencilerin dijital bağımlılık düzeylerinin, mesajla iletişim kuran öğrencilere göre daha düşük olduğu gözlemlenmiştir.

Kız öğrencilerin dijital bağımlılık düzeylerinin erkeklerden daha yüksek olduğu ve bu bağımlılığın aile içindeki tutumlarla ve toplumsal rolüyle ilişkili olduğu göz önünde bulundurulduğunda, ebeveynlerin çocuklarıyla dijital cihaz kullanımı konusunda daha fazla iletişim kurması ve dengeli kullanım konusunda rehberlik yapması önerilmektedir. Ayrıca, ailelerin çocuklarının dijital alışkanlıklarını izlemeleri ve uygun sınırlamalar getirmeleri önemlidir.

Dijital bağımlılığın okul devamsızlığı ile güçlü bir ilişkisi olduğu bulunmuştur. Bu nedenle, okullarda dijital bağımlılıkla mücadeleyle yönelik bilgilendirme seminerleri ve rehberlik hizmetleri sağlanabilir. Öğrencilere dijital cihazları bilinçli ve dengeli kullanma alışkanlıkları kazandırılmalıdır.

Dijital araçların kullanım amacı da dijital bağımlılığı etkileyen bir faktör olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu bağlamda, dijital cihazların eğitimsel amaçlarla kullanılmasının teşvik edilmesi, öğrencilerin dijital bağımlılığını azaltabilir. Eğitimde teknoloji kullanımının daha verimli ve kontrollü hale getirilmesi önerilmektedir.

Sanatla uğraşan öğrencilerin dijital bağımlılık düzeylerinin daha düşük olduğu göz önüne alındığında, okullarda sanatsal faaliyetlerin artırılması ve öğrencilere alternatif boş zaman aktiviteleri sunulması önerilmektedir. Öğrencilerin sanatsal aktivitelerle daha fazla vakit geçirmeleri, dijital bağımlılığı önleyebilir.

Öğrencilerin dijital cihaz kullanımı ile ilgili daha sıkı düzenlemeler getirilmesi, okulda dijital cihaz kullanımını sınırlayan politikalar uygulanması, dijital bağımlılığın önlenmesi için etkili olabilir. Özellikle, dijital cihazların sadece eğitim amaçlı kullanılmasına yönelik okullarda farkındalık artırılmalıdır.

Bu sonuçlar, dijital bağımlılık ile ilgili çeşitli faktörlerin dikkate alınarak, öğrencilerin dijital davranışlarının daha sağlıklı bir şekilde yönetilmesine yönelik stratejiler geliştirilmesini gerektirmektedir.

KAYNAKÇA

- ARSLAN, A., KIRIK, A. M., KARAMAN, M. ve ÇETİNKAYA, A. (2015). “Lise ve Üniversite Öğrencilerinde Dijital Bağımlılık”. *UHİVE: Uluslararası Hakemli İletişim ve Edebiyat Araştırmaları Dergisi*, 8(3): 34-58.
- AYAZSEVEN, Ö. ve CENKSEVEN-ÖNDER, F. (2018). “Ergenlerde İnternet Bağımlılığı: Saldırganlık ve Duygusal Başa Çıkmanın Rolü”. *Uluslararası Eğitim Bilimleri Dergisi*, 5(18): 66-77.
- BALFANZ, R. & BYRNES, V. (2012). *Chronic Absenteeism: Summarizing What We Know From Nationally Available Data*. Baltimore: Johns Hopkins University Center for Social Organization of Schools.
- BASEL-ALMOURAD, M., McALANEY, J., SKINNER, T., PLEVA, M. & ALİ, R. (2020). “Defining Digital Addiction: Key Features from the Literature”. *Psihologija*, 53(3): 237-253.
- CLARK, J. G. (2008). “Examining Truancy Board Effectiveness in Countering Student Absenteeism in Grades K-5 in Three Title I Schools in Northeast Tennessee”. Doctoral Dissertation, East Tennessee State University, UMI Number: 3308020.
- DİNÇER, A. (2005). “Eğitim Kademelerine İlişkin Web Verilerinin Analizi”. www.egitimsen.org.tr/bilgibelge/analiz adresinden erişilmiştir.
- EASTMAN, G., COONEY, S. M., O’CONNOR, C., & SMALL, S. A. (2007). “Finding Effective Solutions to Truancy”, *Research To Practice Series*, 5. University of Wisconsin.
- GOTTFRIED, M. A. (2009). “Excused Versus Unexcused: How Student Absences in Elementary School Affect Academic Achievement”. *Educational Evaluation and Policy Analysis*, 31(4): 392-415.
- KADI, Z. (2000). “Adana İli Merkezindeki İlköğretim Okulu Öğrencilerinin Sürekli Devamsızlık Nedenleri”. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Malatya.

- KEARNEY, C. A. (2008). “An Interdisciplinary Model of School Absenteeism in Youth to Inform Professional Practice and Public Policy”. *Educational Psychology Review*, (20): 257-282.
- LANNEGRAND-WILLEMS, L., COSNEFROY, O., & LECIGNE, A. (2012). “Prediction of Various Degrees of Vocational Secondary School Absenteeism: Importance of the Organization of the Educational System”. *School Psychology International*, 33(3): 294-307.
- METİN, O., SARACLI, O., ATASOY, N., SENORMANCI, O., CAKİR-KARDES, V., OZAN-ACIKGOZ, H., DEMİRCİ, E., BESİKTEPE AYAN, U., ATİK L. & YOLGA-TAHİROĞLU, A. (2015). “Association of Internet Addiction in High School Students with ADHD and Tobacco/Alcohol Use”. *The Journal of Psychiatry and Neurological Sciences*, 28(3): 204-212.
- PEHLİVAN, Z. (2006). “Resmi Genel Liselerde Öğrenci Devamsızlığı ve Buna Dönük Okul Yönetimi Politikaları (Ankara İli Örneği)”. Yayımlanmamış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara.
- SINGH, A. K., & SINGH, P. K. (2019). “Digital Addiction: A Conceptual Overview”. *Library Philosophy and Practice (e-journal)*, 3538.
- Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK). (2022). “Hanehalkı bilişim teknolojileri kullanım araştırması”. [https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Hanehalki-BilisimTeknolojileri-\(BT\)-Kullanim-Arastirmasi-2022-45587](https://data.tuik.gov.tr/Bulten/Index?p=Hanehalki-BilisimTeknolojileri-(BT)-Kullanim-Arastirmasi-2022-45587) adresinden erişilmiştir.
- WILLIAMS, L.B. (2010). “Investigating Truancy in Secondary Schools”. Doctoral Dissertation, *University of the Incarnate Word*, 3455577.
- YUNYUN, S., SHENG, X. & JIA, C. (2020). “Causative Outcome and Intervention Effect of Adolescent Internet Addiction”. *School Health in China*, 41(2): 316-320.